

Amikor a trauma kezeket és lábakat növeszt

Amitől félünk

Ari Aster 2018-as *Örökség* (*Hereditary*) című filmjével jelezte friss és egyedi megközelítésben, hogy a családi trauma fel nem dolgozása a jelenkori dráma-horror műfaj egyik kiváló táptalaja lehet. Az A24 filmstúdió állt Aster harmadik filmje, az *Amitől félünk* (*Beau Is Afraid*) mögé is, mint ahogyan azt tette az író-rendező fent említett első, majd a 2019-es *Fehér éjszakák* (*Midsommar*) esetében is.

Az *Amitől félünk* című film játékidéjét nézve igencsak megterhelő lehet az egyszeri, laikus nézőnek. Az egy perc híján száznolcvan perces mű azért is érdekes, mert ez lett volna anno Aster bemutatkozó rendezése, mely a 2011-es *Beau* című rövidfilmjén alapul, de most jutott el odáig, hogy az általa megálmodott víziót vászonra vihette.

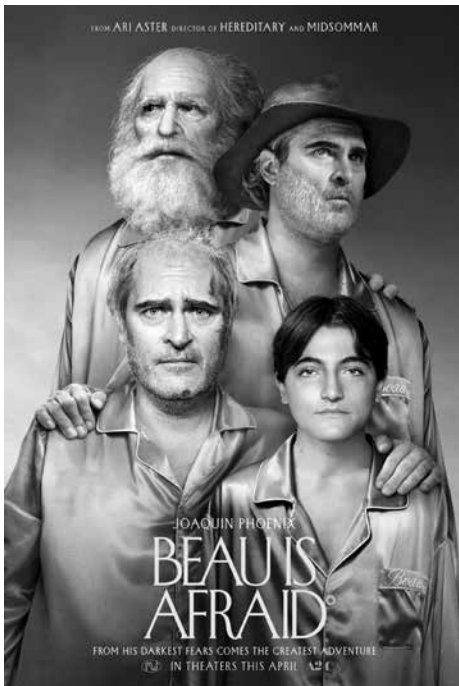
A háromórás *Amitől félünk* egy megosztó, lázalom-road movie, melyben a rendező ismét visszanyúl az első művében alapkonfliktusként használt szülő-gyerek ellentéthez. A film négy, igen jól elhatárolható részből áll, melyeket átszó és összeköt hősünk útja, egy apokaliptikus metropoliszból elindulva egy kertvárosi család egyedi vendégszeretén át egy erdőben működő különös szintársulat megismerésén keresztül

egészen a tragikus körülmények között elhunyt édesanya temetéséig a családi háznál, illetve visszaemlékezései a gyerekkorára, melyek magyarázatot adnak főhősünk kialakult személyiségére.

Főszereplőnk, Beau (Joaquin Phoenix) kaskai hős, a megtestesült szorongás és trauma. Szorongó, hipochonder, pánikbeteg életvitele a múltban gyökerezik, így amikor haza kell utaznia édesanyja temetésére, minden erejére szüksége van. Szorongásainak fő kiváltó oka a múltjában, pontosabban gyermekkorában keresendő, mivel a folyamatos anyai abúzus és manipuláció a gyermek-, majd késő negyvenes éveiben járó hősünk teljes személyiségét képes eltorzítani.

Beau-val útja során olyan dolgok történnek, amik teljes mértékben szürreális, groteszk és abszurd hatást keltenek a nézőben, aki próbálja eldönteni azt, hogy mi a valóság, és mi az, ami csak az ő képzeletében zajlik. Ez eleinte a rengeteg képtelenség miatt nevetésre készíthető jeleneteket szül.

A legtöbbben bírálják Astart, hogy az *Amitől félünk* túlságosan öncélú, alapvetően már játékidéjében is, de megvalósításában még inkább. Adódik a kérdés, hogy miért olyan

nagy gond ez, amikor egy izig-vérig szerzői filmről beszélünk. Rendezőnk saját magának és a rajongóinak készítette ezt a filmet, illetve mindazoknak, akik nyitottak erre a műfajra. Ari Aster filmje száz százalékig művészfilm, ami minden egyes részéből sugározza a káoszt, roppantul nehezen követhető alkotás.

A háromórás játékidőre visszatérve, melyet ugyancsak előszeretettel emlegetnek a kritikusok a film rovására, meg kell jegyeznünk: ha a multiplexek világába kerül egy hasonló hosszúságú blockbust, valahogy ezeknek a kritikájából többnyire kimarad a túlhú-

zott játékidő. Érthető is ez, mivel egy színes-szagos látványvilágba csomagolt három óra jobban fogyasztható és könnyebben eladható, emészthető, mint egy traumatizált főhős pokoljárását követni ugyanennyi ideig.

Az *Amitől félünk* nagyon keveseknél fog célba érni, mégis fontos, hogy elkészült: ismét bebizonyítja, hogy korunk egyik legautentikusabb horrorrendezőjéről van szó, aki, ha van egy víziója, nem riad vissza attól sem, hogy maximálisan próbára tegye a nézői türelmet.

Az egyik legdivatosabb műfajban mára igencsak eluralkodtak a természetfeletti rémek, az öncélú transzírozások vagy a fájdalmasan gagyi jumpscares. Ezt újították meg alapjaiban az utóbbi évek horrorrendezői (Asteren kívül megemlíthető Jordan Peele, Robert Eggers vagy Alex Garland), akik bebizonyították, hogy hangsúlyos szerzői vízióval tökéletesen megújítható a műfaj, és az ágy alól kiugró szörnyeknél sokkal félelmetesebb rémek is akadnak: a traumák.

Az *Örökség* (*Hereditary*), a *Fehér éjszakák* (*Midsommar*), a *Tűnj el!* (*Get Out!*) vagy a *Boszorkány* (*The Witch*) című horrorok sikere azt mutatta meg, hogy van igény intellektuális borzongatásra egy olyan műfajban, amelyet alapvetően nagyon egyszerű mechanizmusok működtetnek.

Lencsar Péter